Ч. 172 (13.120). Львів, субота 6. серпня 1932. Рік LIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“, Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 4·00 зол.
Чвертьрічно 12·00 „
Піврічно 24·00 „
Річно 48·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар. Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Після румунських виборів.

(Голос буковинця).

Цараністична (мужицька) партія, поваливши уряд загально зненавидженого проф. Йорги, захопила в свої руки державний провід у Румунії, розвязала камеру й сенат і на днях перевела нові вибори. В тих виборах здобула та партія безумовну більшість в обох законодатних тілах тільки тому, що сама вона, будучи при владі, мала ввесь адміністраційний апарат у своїх руках. Це явище в Румунії зовсім звичайне. Кожна румунська партія, хочби вона була мала й незначна, якщо тільки захопить державну владу у свої руки, мусить при кожних виборах перемогти й тому в Румунії ніхто навіть не дивується перемозі правительственної партії.

Українська Національна Партія на Буковині злучилася при останніх виборах з партією цараністів і з її ласки одержала кілька мандатів до камери й сенату. Рівнож, як повідомляє чернівецький „Час“, в окрузі акерманській вийшов послом п. Ілько Гаврилюк і з цього приводу „Час“ „тішиться тим успіхом бесарабських українців та сподіється, що це лише початок їх організаційного руху“.

Хто з нас не обзнайомлений ближче з буковинськими та бесарабськими відносинами, певно разом із „Часом“ буде тішитися тими „успіхами“ наших братів у Румунії і слатиме в їхню сторону щирі побажання до дальшої невсипущої боротьби за права українського народу. В дійсности ця справа представляється зовсім инакше. Не тішитися, а жалувати треба нам, що провід Української Нац. Партії свідомо поповнює щораз то більші політичні промахи й доходить вже до того, що його одинока ціль — це політика мандатів. Здобути за всяку ціну посольський мандат без усякого труду — оце головне завдання тієї партії. Ще від біди можна згодитися й на таку тактику буковинських політиків, якби вибрані тим способом, себто чужим коштом і заходом, українські посли мали в камері чи сенаті вільне слово, колиб вони могли з посольської трибуни представити всі кривди українського народу та в його імені поставити конкретні домагання до уряду. Але цього вони, хочби й хотіли, зробити не можуть. Не можуть тому, бо ті українські посли мусять належати до спільного клюбу правительственних послів, а цей клюб кожний їх виступ у камері чи в сенаті апробує, очевидно, після докладної цензури їх промови.

Провід Української Нац. Партії за ціну своїх певних мандатів пішов знову на правительственну лісту, цим разом цараністичної партії. Президент партії д-р Залозецький виправдував свій крок на передвиборчому конгресі тим, що цараністи зобовязалися сповнити деякі домагання українського народу. Конгрес Української Нац. Партії не заняв уже до тієї справи іншого становища тому, бо його поставили вже перед доконаним фактом; зрештою аранжери конгресу вже заздалегідь поклопоталися про те, що більшість приявних, з огляду на „повагу й престіж партії“, апробувала ту „угоду“ з урядом.

Розуміється, в ті „обіцянки“ румунського уряду ніхто не вірить, бо кожна румунська партія перед виборами, чи вона при кермі, чи в опозиції, робить українцям ріжні обіцянки на те тільки, щоби зєднати собі прихильність українських виборців. Те саме зробили й цараністи. Зрештою та партія вже була при владі і при виборах без усякого застереження годилася сповнити всі домагання українського народу. Перший з буковинських політичних діячів, що повірив у ті запевнення цараністів, був п. Кость Кракалія, який, захоплений тими обіцянками виступив з української соц.-дем. партії, вступив до партії цараністів, а навіть зорганізував т. зв. українську хліборобську партію, яка в початках її іствування була тільки експозитурою рум. цараністичної партії. Очевидно, цараністи своїх приречень не додержали і п. Кракалія зірвав з ними всякі звязки, а при цих виборах не пішов також зі своєю партією самостійно, але получився з групою Стере.

Тактики обіцянок придержувалися завсіди румунські політики у відношенні до українського народу. Ще в 1921 р., коли українське громадянство на Буковині не мало жадної нац.-політичної організації і гуртувалося біля післявоєнних „Каменярів“, що були тоді першим і одиноким українським національним часописом на цілу Румунію, редакція цього часопису дістала також перед виборами всякі оферти від румунських політиків: ви, мовляв, піддержіть активно нашу партію, а ми за це згідні дати українському народові такі й такі запевнення. Але про піддержку румунських партій на українській области ніхто навіть і не думав, бо це вважалося тоді свідомою національною зрадою. Вправді й тоді були **одиниці**, що за ціну посольського мандату вислугувалися румунам, але таких послів, як д-р Лукашевич, Гишка, Васкан і їм подібних, український нарід не признавав своїми заступниками і відмовляв їм права промовляти в його імени. Яка моральна вартість була тих „українських“ послів, доказує це відома „заява від українського народу“, зложена послом Лукашевичем в рум. камері.

Здавалося, що українська політика в Румунії вступить на інший шлях, якщо тільки українці створять самостійну політичну організацію. І така організація дійсно повстала. Українську Нац. Партію зі захопленням повитало все національно свідоме громадянство. Почав виходити орган тієї партії, дневник „Час“, який найшов піддержку в українській суспільности. А вже коли партія вибрала власними силами, проти виразної волі уряду, д-ра Василя Дутчака послом до камери, українська суспільність на Буковині раділа з цього приводу і свято вірила в свою національну силу. Та згодом провід партії почав сходити щораз більше на манівці. Декому із проводу забаглося доконче бути послом, а щоби це осягнути легким коштом, давай лучитися з правительственними партіями, зрікаючися тимсамим самостійного виступу.

І почали діятися речі, яких буковинське національно свідоме громадянство так не могло й не може оправдати. Уявім собі хочби таку картину:

До села приїзджають урядові самоходи, а в них і пан префект (староста) і комісар і ще кілька румунських типів, усі знані загально як явні вороги українського народу. В їх товаристві є також і члени проводу Української Нац. Партії. Жандарми розбіглися по селі і зганяють людей на віче. Говорить префект, говорять румунські кандидати, очевидно по румунськи, а вкінці і „провід“ партії.

— Голосуйте тільки на правительственну лісту, — кричить бесідник, — бо цей уряд ставиться прихильно до всіх українських домагань...

От вам і буковинська ідилля. Нарід слухає палкої промови, але своє міркує. І тому нехай ніхто не дивується, чому Українська Нац. Партія тратить на цілій лінії. Доказом цього хочби відозва редакційного комітету „Самостійної Думки“ в Чернівцях, в якій гостро осуджується провід У. Н. П., що „поповнив новий політичний промах, підкопав значіння, повагу й довіря до У. Н. П., а одночасно нарушив національну гідність українського народу в Румунії“.

Як бачимо, Українська Нац. Партія на Буковині, завдяки свому проводові, зійшла вже цілком на бездоріжжа. Чи поверне вона знову на правильну дорогу, це покаже вже найближча будучність.

Дмитро М-н.

Жиди в СРСР і в УСРР.

3. ДОТЕПЕРІШНІ ПІДСУМКИ „СОЦІЯЛЬНОЇ ПЕРЕБУДОВИ“ ЖИДІВСЬКОГО НАСЕЛЕННЯ В С.Р.С.Р.

Б). Розміщення жидів у промислі, урядах та підприємствах СРСР.

Ми не розпоряджаємо ніякими джерельними матеріялами, які давалиб повний образ розміщення жидів у промислі на всій території Радянського Союзу. Для нас доступні тільки відірвані цифри про заняття жидівських робітників у деяких галузях промислу. Ми всеж таки використовуємо бодай ці дрібні дані, щоби дати нашим читачам змогу виробити собі бодай частинно поняття про те, як більшовики розвязують жидівське питання в СРСР поза кольонізацією.

І так у цілій Радянській Україні було на всіх 300.000 робітників у **металюргічній індустрії** з 1929 р. кругло 24.000 жидівських робітників. За час від 1926 до 1929 р. число цих робітників зросло на 9 тисяч осіб. У **будівельному промислі** України було в 1929 р. на 275.000 усіх робітників ледви 23 тисячі жидів. У лісових роботах працювало на Україні в тому самому часі 10.000 жидівських робітників. **У гірничому промислі** України було в 1929 ледви **0.9%** жидівських робітників. Зате в **кравецькому промислі** працювало в 1926 р. на Україні аж **74.3%** жидівських робітників, а в 1929 вже тільки **66,8%**. В **українському транспорті** (залізниці, трамваї, автобуси) відсоток жидівських робітників у 1929 р. рівнався **0.8%**. У **почтовій і телеграфічній** державній службі було в 1929 р. на всіх 21.475 робітників і урядників України **1030** жидів.

У Білорусі нараховували в липні 1929 р. всього 210 дрібних промислових підприємств. У них працювало всього 41.521 робітників, а між ними **14.037** жидів.

Більшовики провели також кооператизацію жидівських ремісників. І так у 1930 р. скооперували їх на Україні до числа 50.000 душ. З того 8.600 працювало у кооперативах для оброблювання дерева, 2.900 у кооперативах для підготовки будівельного матеріялу, 5.000 у кооперативах для оброблювання металів, 12.550 у кооперативах для переоблювання та підготовки споживчих продуктів, 16 тисяч у кооперативах для перерібки текстильних сировців, 2.600 в кооперативах шевських і шкіряних виробів, 700 у кооперат. сідлярів, 300 у коопер. хеміків, 500 у коопер. друкарів, 2600 у коопер. годинникарів і т. п.

Поважну ролю в кооператизуванні жидівських ремісників на Україні відіграла жидівська громадська організація „Самопоміч“, що працювала і працює рука в руку з радянською владою. Ця організація мала в 1929 р. 230.000 членів, які зорганізували коло 650 менших ремісничих артілів, що давали працю 20.000 робітників. У 1931 р. „Самопоміч“ поширила свою діяльність на терен цілого Радянського Союзу.

Тепер переходимо до найцікавішої ділянки, в якій працюють жиди, а саме, до державного апарату СРСР. Для представлення ролі жидів у цій ділянці маємо доволі фактичного, джерельного матеріялу. До державного апарату вчисляємо народні комісаріяти та підлеглі їм уряди, радянські уряди від Центральних Виконавчих Комітетів до районових, судівництво, наукові установи, високі школи, центральні господарські і кредитові установи і центральні управи кооперації. Виключені від того огляду поодинокі господарські підприємства, синдикати, трести, поодинокі кооперативи, фабрики, варстати, державні крамниці, почтовий і залізничий персонал.

Згідно з загальним переписом населення СРСР у 1929 р. на 825.086 державних урядовців було **70.807 жидів**, тобто 8.6%. Пропорціональ-

но до числа жидівського населення у СРСР є це надзвичайно великий відсоток. У **Радянській Україні** на державних урядових становищах було **18,7%** жидів, у **Білорусі** жиди творили **61.8%** усього державного урядництва, в інших республиках загально 5,4%. Наведені цифри дуже і дуже вимовні. Тому й спинятися над ними не треба. Вистане тільки зазначити, що відсоток жидівського населення у цілому СРСР рівний цифрі **1,09**. У **Рад. Україні** цей відсоток значно вищий, бо **5.4**. У Білорусі ще більший, бо дає **8.2**, а в Російській Соц. Федер. Республиці виносить **0,6**.

У червоній армії відсоток жидів теж значно вищий ніж відсоток жидівського населення в СРСР. Він висловлюється загально цифрою 2,5%. Ця цифра сама собою нічого не сказалаб. Багато більше говорить той факт, що між рядовиками червоноармійцями жиди творять тільки 1,8%, зате у штабах і командах червоної армії скількість жидів дає 4,4% усього командного персоналу. Колиж проаналізуємо службу жидів і в командному складі черв. армії, то переконаємося, що в політичному штабі цієї армії є аж **10,3%** жидів, у військовій адміністрації 3,9% жидів, у санітарних штабових установах **18,6%**, у ветеринарних військових установах 4,5%; у властивім командним (оперативнім, тобто військово фаховім) штабі черв. армії є тільки 2,1% жидів і накінець у нижчому (підофіцерському) командному складі є 1,5% жидів. Зате у командних штабах військових шкіл є 3,5% жидів. Коли взяти під увагу всіх жидів у штабах червоної армії та провести між ними поділ щодо якости їх служби, то вийде, що **60,8% всього їх числа служило в неоперативній частині штабів, а тільки 39,2 в оперативній.**

Під кінець цього огляду варто ще кинути оком на відносини в пануючій у СРСР комуністичній партії, що змонополізувала там усю владу виключно в своїх руках. На основі партійної статистики тієї партії з 1927 р. було тоді у компартії 65% москалів, 11,72% українців (вони творять у СРСР 21,2% всього населення, а москалі 52,9%), **4,33%** жидів (вони дають 1,09 усього населення СРСР), 3,19% білорусів (3,2% всього населення), 1,66% вірменів, 1,49% грузинів, 1,37% татарів і т. д.

Зробилиб ми велику помилку, колиб не звернули уваги ще на виховання жидівського молодого покоління в усяких радянських школах. Там жидівської молоді дуже багато. На жаль не розпоряджаємо з тієї ділянки цифрами ні відсотковими даними про скількість тієї молоді в поодиноких школах пропорціонально до загального числа студіюючої молоді. Всеж таки й ці дані, які маємо, кинуть поважний сніп світла і на відносини в радянській школі під цим оглядом.

І так у 1930 р. вислано з самої тільки **України** аж 5.000 жидівських робітників на курси Центрального Робітничого Інституту в Москві. Були це робітники в віці від 16—30 літ. З Білорусі вислано тудиж у тому часі 500 жидівських робітників. Крім того у томуж часі було на самій Україні в усяких школах, що підготовляли кваліфікованих робітників 1020 жидів, а в тім 20 дівчат. Далі в томуж 1930 р. зарезервували промислові трести уральського промислового басейну у своїх школах для підготовки кваліфікованого робітника **1360** місць виключно для жидів. Загально у 1930 році нараховували в усіх підготовчих до кваліфікованої праці в промислі школах, а також на усяких доповняючих курсах Радянського Союзу 15.123 жидівських курсантів. У лютому 1931 р. „Комзет" примістив у підготовчих школах до практичної, кваліфікованої праці в промислі **6.880** молодих жидів, а в тім 2000 з України. З того числа до нижчих залізничих шкіл СРСР попало **2.130**.

У всяких звичайних, правильно наладнаних фахових школах відсоток жидів був дуже високий. У фахових школах самої тільки Російської Федеративної Соціялістичної Радянської Республики було в 1929 році аж 17.909 жидівських учнів. З того 1.172 у нижчих школах, 3.454 у середніх, 1901 на т. зв. робітничих факультетах і накінець 11.382 у вищих школах. У вищих школах жидівські студенти були розділені так: у промислових і технічних школах 4.547 студентів; у сільсько-господарських школах 792; у педагогічних 1.219; у медичних 1.565 у загальногосподарських 2.394; у мистецьких 865.

Про фреквенцію жидівської молоді в школах усіх типів на Радянській Україні не маємо під рукою ніяких новіших даних. Ця фреквенція напевно дуже висока, далеко вища відсотково від відсотку жидівського населення на Україні.

Так виглядає у світлі цифр і фактів „соціяльна перебудова" жидівського населення в межах Союзу Радянських Соціялістичних Республик при допомозі величанських капіталів. Їх доставляють більшовикам на ту ціль жидівська буржуазія і жидівське робітництво зпоза кордонів СРСР, переважно з країни клясичного капіталістичного устрою, і тим самим клясичного, як кажуть комуністи, визиску людської праці, тобто зі Злучених Держав Північної Америки.

В. Мудрий.

——o——

На господарські теми.

Що таке польська плянова господарка.

Постійний безлад у світовому господарстві, що тягнеться від світової війни аж досі, створив грізне положення, яке підважує рівновагу навіть найсильніших під кожним оглядом держав. А вже ті слабі живуть постійно, як на вулькані. Хто знає, що кому принесе завтрішній день? І не диво! Повних 18 років господарської боротьби в цілому світі і постійні страти міліярдових вартостей мусіли довести до того, що більшість держав є сьогодні у стадії банкроцтва. Серед таких обставин не легко кермувати державою, не легко й удержатись при уряді. Постійні міжпартійні обвинувачування за такий фатальний стан, постійні вибухи і переворотн в котрійсь із слабших держав — ось образ сьогоднішнього. Безпарляментарна недемократична диктатура, побудована на наказах з гори, на змілітаризуванні урядів та установ для опанування мас, проголошування себе елітою народу без вибору, постійні обітниці нового устрою, очевидно одиноко спасенного для всіх стають попросту модними. А кожна партія кожний новий уряд, захоплюючи в руки владу, обіцює свою розвязку господарського питання.

Так робить також майже кожний польський уряд, так робить і теперішній. Але хоч він немало видав розпорядків і немало ввів новацій, то виходу досі не найшов. Народне господарство котиться з року на рік у якесь невідоме. Тому й не диво, що знову і знову виринають із санаційних кругів нові проєкти господарського перестрою і то такі, що щораз радикальніше вдираються в господарський устрій. А сьогодні лянсують у санац. кругах проєкт, який сягає вже так далеко, що якби не було відомо, що його пропонують представники санації і якби не його ульстрапатріотичний патос та його хаотичність

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА" З ДНЯ 6. СЕРПНЯ 1932.

СТ. ЛЕВИНСЬКИЙ. 3)

З ЯПОНСЬКОГО ДОМУ.

ЕГЗОТИКА І ХИТРОЩІ.

II.

Зайшов він до мене, як звичайно, з руками в кишенях і з муринським фокстротом на кінчику язика. Ногами перебирав кумедно, наслідуючи танок. Чи не було це ледви кілька днів після балю? Але все це було роблене, нещире. Коли зложені в трубку вуста перестали свистати, все обличчя прибрало відразу маску трохи комічної поваги. Сокічі якось клопітно зашорудів ногами, машинально розкрив якусь книжку і сів на ліжку. Тепер він усміхнувся трохи штучно і кинув запит:

— Ви знаєте, що скоїлося з нашим Такаямою?

— Ні, не знаю.

Сокічі замкнув книжку і відклав її набік. Він, здається, шукав відповідних слів, але не міг їх найти.

— Ця Марінета закрутила йому голову — сказав нарешті.

— Не дивниця — відповів я — нічого собі дівчина.

— Це правда — він згодився зі мною. — Але вона задалеко пішла...

— Як ви це розумієте?

— Ну, звичайно.

Сокічі встав з ліжка, встромив руки у кишені і почав знову ногами фокстрота.

— Такаяма закохався? — допитував я знову.

Сокічі перестав „фокстротувати" і станув нерухомо, вдивлений кудись у стелю.

— Може ні... Не було в кому...

— Але?

— Але має тепер великі неприємности... Знаєте вона хоче?

— ??

— Вона хоче, щоби він з нею женився.

В мене вдивлялося тепер обличчя японського сатира, все викривлене широкою, німою усмішкою, з двома горіючими очима.

— Знамените! Неймовірне! — зареготався я.

— Не думайте, що це жарти — почав знову Сокічі — це зовсім поважно.

— Проте, Такаяма...

— Такаяма в розпуці. Марінета плаче. Може вийти скандал...

— Але-ж це абсурдне, неймовірне!

Сокічі міряв тепер кімнату довгими кроками. Він уже не сміявся.

— Марінета напирає. Грозить фантастичними речами...

Тут він почав говорити щось про префектуру поліції, суд, навіть японський консулят. Я вже не слухав. Перед моїми очима станула на мить Марінета з віялом Такаями у руках. Її очі сміялися хитро; серед блідого личка карміном горіли вогкі, приваблво вуста. „Могла бути навіть дівчиною — роздумував я — з цим дешевим дівоцтвом докраю зіпсованої жінки..."

— Сторожі знають? — спитав я знову.

— Ще ні — відповів мій друг. — Саме хотів вас прохати... Зайдіть, зайдемо до Такаями. Трохи розважимо його. Ви знаєте тутешні відносини. Порадите, що робити...

Такаяма мешкав на першому поверсі. Йому, як японській знаменитости, призначили дві окремі кімнати. Зрештою, навряд, чи помістився би він в одній.

Ми застали його в стані великої духової депресії. Сидів біля розкритого вікна і з міною самогубця вліпив повний меляхолії погляд у блідувату сильветку далекого Пантеону. Вечоріло. Пахли якісь невідомі мені квіти. Внизу крізь бульвар проїжджав тяжкий автобус.

Такаяма навіть не завважав нашого приходу. Сокічі підійшов до нього тихенько і поклав йому руку на рамени.

— Це він... — сказав конспіративно.

— Дякую — ледвичутним голосом прошептав Такаяма.

Таких слів і такої інтонації я несподівався. Мене, видко, вважали за знаменитого лікаря-ворожбита, що приходить до тяжко недужого. Мені було ніяково і я важав за потрібне заявити з місця, не зважаючи на попсований настрій:

— Не знаю, чи зможу порадити...

— О! — метнувся в мій бік Такаяма, — не кажіть! Я повний одчаю!

— Він у розпуці — підтвердив Сокічі, якби з докором.

Я сів на столику, біля Такаями, Сокічі запалив світло. Черевань мало не приблід від страшного терпіння. Він покривав собою стільчик, як ненарушна купа безнадійного нещастя.

Я мусів слухати подробиць, які пропускаю.

— Що робити? — заскавулів Такаяма. Щоки обвисли йому ще більше, а тяжке черево хитнулося і добуло зі себе дивний якийсь стогін.

— Не треба брати надто поважно цього всього — я заспокоював його, як умів.

— Чи ви пробували балакати з Марінетою? Розтовкмачити їй, що...

— О о! — кинулись на мене з острахом оба японці. — Неможливе! Виключене! Просто небезпечно!

— Чи немає аргументів, що промовилиб до неї?

Такаяма сумно хитнув головою.

— Радніше з чортом балакав би, як з нею — сказав знеможений.

— Тоді поговоріть зі сторожами, — закінчив я.

— Це може найвідповідніше, — сказав Сокічі.

Він довгими кроками міряв вздовш і вшир кімнату. Нарешті станув перед Такаямою і почав у діловому тоні:

(Продовження буде).

——o——

то можна би підозрівати, що це проект з більшовицьких кругів. Покищо видвигають його лиш деякі санаційні круги і то під скромним титулом т. зв. *плянового господарства*. Але спротиву в інших з цього табору не видко, або є лише легкі нотки. Значить, виглядає так, немов проект вже дістає апробату вищих кругів і вижидає лиш, як його приймуть серед загалу.

Що правда, думка ця не є у світі новістю. Своїм пляновим господарством чваниться радянський уряд, зновуж іншими методами переводить його фашистівський уряд, а ще інакше хоче переводити Гітлер. У Польщі ще нема виробленого в цьому напрямі конкретного пляну, ні дефініції, що таке мала би бути ця плянова господарка, зате більше поступових агітаційних фраз, підливаних ультранаціонально-патріотичним великодержавним сосом. Але багато дечого з цих думок ввійшло шляхом розпорядків у життя, тому не тяжко зорієнтуватися, про що тут іде.

Киньмо оком на те, що досі було. Почавши від травневого перевороту йде в господарсько-політичному житті Польщі постійно гасло: Геть з дотеперішньою госп. анархією, геть з грабунковою господаркою, нехай живе радісна господарська творчість! І серед обітниць майбутнього господарського гаразду удержавлювано цілі галузи продукції, заводжувано монополі, підтримувано картелі та трести, виходили раз-у-раз розпорядки щодо контролі та управильнення способів продукції й обороту товарами із заграницею, регуляція грошових оборотів, словом: етатизація та інтервенціонізм розвивалися в повному значінні цього слова. Дійшло вже до того, що власник дому, варстату, фабрики чи ґрунту стає щораз менше власником, він стає крок за кроком лиш адміністратором нібито своєї власности.

Але чи воно вийшло на добро суспільности? Потреби кожної держави — це безодня, в якій все топиться і сліду не видно, що з ним сталось. А кожний уряд у державі без демократичного устрою, себто без свободи преси, зборів та без залежности від більшости громадян держави (парляменту), творить податкову помпу для цієї безодні. Податковий примус може йти у найбільш вирафінованих видах дуже далеко, аж до зруйнування рентовности господарств, аж до економічного поневолення громадян, до свого роду панщини. Колиж це йде так далеко, що вже нема змоги стягати податки, то проголошують [illegible] нові гасла для створення кращого устрою, який, мовляв, ніщо інше, а лиш дотеперішній лад, [illegible] лиха.

Сьогодні пишуть у польській санаційній пресі, що саме дотеперішня безпрограмовість, безпляновість, а навіть анархізм у приватних господарських підприємствах є причиною лиха, тому треба, щоб уряд пішов ще далі і щоб обняв керму над ними, щоби ввів їх господарку в русло пляновости. Треба — мовляв — наладнати справу так, щоби звязати всіх продуцентів в одну цілість і створити з них збірне одноціле т. зв. вязане господарство. Коли це буде переведене, то щойно тоді уряд зможе довільно регулювати продукцію і відповідно до потреб збільшувати чи зменшувати її. А щоби до того дійти, треба мати згори уложений генеральний плян, з якого вироблювались би подрібні пляни для кожної госп. галузі: для хліборобства, промислу, торговлі, фінансів. Тоді можна буде наперед вирішити, скільки треба в цілій державі випродукувати земельних плодів, скільки промислових чи гірничих, скільки чого вивезти за границю, а скільки довезти. Ось вам плянове господарство. І це має бути ратунок на сьогоднішню скруту!

І не диво, коли дехто добачує, що цей проект змагає до того, що є вже сьогодні на Радянщині, себто до удержавлення всіх приватних власностей дарма, що польський проект залишає власникам покищо їх приватну власність. Бож є фактом, що він узалежнює всіх власників-продуцентів від наказу з гори, так, що всі вони тратять свободу ділання і мусять працювати ще нібито на свому власному, але під диктатом, під примусом заспокоєння голоду чи під грозою кар. На перший погляд: дійсно більшовицька система. Цьому годі заперечити, що багато є в цих підозріннях рації, бо до скомунізування вже лиш один крок. Але між сьогоднішнім більшовицьким ладом і польським санаційним проектом є й різниці.

Передовсім, як це ми вже зазначили, нема у пропаґаторів польського етатистичного т. зв. плянового господарства ще певности себе, й нема ще так ясно скристалізованої і сконкретизованої ідеї, як це є у більшовиків. Вона находиться ще у стані еволюції. Тому й тут ще хаос понять і плутанина поміж більшовицьким і фашистівським господарським устроєм. Зате є у поляків ясно скристалізовані національно-державницькі ідеї.

Цеж проектують не інтернаціонали, але ультранаціоналісти-державники. У них альфою й омегою сильна велика Польща, призначена лиш для поляків. І тому вони видвигають для свого державно-плянового господарства мораль вояцько-геройської волі, себто мораль інстинктів, які закривають фразою праці для ідеї, що уміщується в найсвятішому виразі: Польща.

Чи такі ідеї корисні для самої Польщі, не нам тут оцінювати. А чи такі ідеї, навіть переведені в життя, можуть удержатись? Не забудьмо, що нема і не буде у світі народу, який хотів би добровільно зрезиґнувати з громадянських прав та свобід, з демократичного устрою, з претенсій як до національного, так і до господарського самоозначення. Колиж сьогоднішні пропаґатори плянової господарки в Польщі хапаються ще й цієї ідеї, то викликують враження потопаючих, що ще хапаються прибережної трави.

М. Творидло.

Дідичі зголосили невиплатність.

Дідичі плонського повіту (варшавське воєвідство) зібралися на нараду й з огляду на спадок цін рільничих продуктів ухвалили таке рішення:

„Здаючи собі справу з катастрофального положення та пересвідчені, що першим нашим обовязком супроти вірителів і держави недопустити варстатів праці до упадку й дезорганізації, заявляємо категорично, що доки не буде привернена хочби незначна рівновага між коштами продукції та цінами збіжа, більші земельні власники плонського повіту не будуть абсолютно у змозі вивязатися зі своїх зобовязань на осінь ц. р. і не зможуть доконати ніяких сплат, ані заплатити процентів від банкових і приватних довгів".

Зачувати, що подібні заяви оголосять більші земельні власники інших повітів. А що на те міліони дрібних земельних власників, що на те наші селяни?

ЗАМІСТЬ МАЛОГО ФЕЙЛЕТОНУ.

Яцеве вінчання.

(Правдива правда).

Не за горами високими і не за морями великими і не за ріками глибокими це діялось. Було це в нашому подільському, кучерявому вишневими садочками, селі Худому.

Жив собі в Худому парень безжурний. Не забіяка і не недотепа, а так собі бродяга. Любив сонечко, любив поле, любив травицю зелену і сон на ній. Не можна сказати, щоб і болота не любив, бо ніколи його з себе не змивав, а з ним ішов на сонце і воно під благородними сонячними проміннями висихало тай обсипувалось з його рук, з його ніг і з його не нової, але й не дуже то цілої одежі. Парня Яцем звали. Любили його всі. А йшло йому вже на 19-ту весну. Ніякої роботи він не робив. Зжився з тим так дуже тому, що все корови пас. Корови паслися, а він любувався і сонцем і сном і воздухом і волею.

В томуж таки селі жила собі ще й сімя бідна, що її чомусь Нерівними звали. Батько тієї сімї був слабовитий, а діточок у нього було семеро. Найстаршій донечці сімнацята весна усміхалась. Біловолоса і ясноока була. Росла, як тополенька серед поля. Була, як царівна з казки, а в біді росла, бо батенько слабовитй був, а матінка від дрібних діточок і праці важкої теж не при здоровлі. Сімя крім хатини нічого не мала. Біда була!

І ось і батенько і матінка стали раду радити, як з бідою битись. Думали, розважали і таки рішили, що Настусю (бо так вона звалась) біловолосу треба віддати. До хати робітник прийде! Щось заробить, щось придбає, а там і молодші підростуть, а там, а там і гаразд буде, і матінці і батенькові на старість забезпека.

Як рішили, так і зразу почали за женихом шукати. Помагала їм у тому славна в Худому баба, що в тому ділі багато знала. А знала не тільки тому, що груба була, але й тому, що вже за душу третього чоловіка на парастаси давала. Її коротко Нецкаркою звали. Чому — не знати, бо дітей багато вона не вивела.

Вправне око Нецкарки відразу впало на безжурного, доброго Яця. Родичі Настусі як почули, так і поспиняли.

Бо хоч він і непоказний, хоч він і пастух, то всього навчиться при добрій опіці, робити буде і заробить і Настуся буде ним правити, як схоче — запевняла Нецкарка.

Пішла Нецкарка до Яця. А він сиротою був.

— Яцю, що ти — каже — так тільки з коровами і коровами? Чому ти вже раз до дівчат не йдеш? Можеб час було і женитись!

Почув це Яць і засоромився. Але всеж подумав щось і до баби: Де там, мамуню, мені женитися! Ні дівчини не маю, ні навіть одежі до вінчання.

Нахмурилась Нецкарка так немовби образилась.

— Та деж то хто чував, деж то хто видав, щоби такий парубок тай дівчиною журився. Хіба мало дівчат! Пальціб облизували від такого парня! А Настуся Нерівна тобі хіба не сподобалася? Не оженивсяб із нею?

Усміхнувся Яць, коло серця йому щось заворушилось.

— З Настуською оженивсяб, але не маю в чім — відповів несміло.

— А як тобі убрання справлять, то оженишся?

— Оженюся — сказав рішучо Яць.

Пішла Нецкарка до Нерівних і принесла їм радість велику, але й смуток не малий. Жених був, але не було його чим одіти. Радили-радили і рішили позичити грошей на вбрання Яцеві та й щоби весілля справити.

Тяжко воно йшло, але від чогож Нецкарка по третьому чоловікові на парастаси давала! Тверду голову мала. Вона то вже про все подбала, вона всім заопікувалася. Вона то і Яця з Настунькою звела, вона то і з молитвами і з заповідями все поладнала. Аж прийшов день вінчання.

В навечеріє дівчата в Нерівних вінки плели, жалібно співали і Настусеньку благословили та прощали.

Та, видно бідним все противний вітер віє. Так і Настусі. Другого дня і гості зібрались і навіть музики зявились, а молодого як не було, так і не було.

Вбрався в нову одіж Яць, покріпився та й пішов на стрічу сонцю золотому. Казали, що щез. Але він пішов собі під гайок близенький і простягся на травицю. Найшов на нього сон глибокий і добре йому було

Вінчання відложили, а на Яця Нецкарка казала донести до поліції, що вкрав убрання. Донесли і Яця замкнули в громадській тюрмі, убрання зняли та й віддали матінці Настусі.

Як віддавав це убрання поліцай під тюрмою, то матінка з жалю так до нього промовила:

— Паночку, а можеб до нього та ще й Настусю замкнути. Можеб вони обоє скоріше порозумілись та й звінчались.

— Ні! — сказав поліцай.

Повна смутку пішла до дому спрацьована матінка.

Але й тут не завела Нерівних тверда голова Нецкарки. Як тільки Яць вийшов на волю, вона зараз таки до нього. Погладила, приголубила, пожалувала. Змякло Яцеве серце, що цілу добу сонця не бачило. Яць рішив таки оженитись, але висловив скромне побажання, щоби йому нове вбрання віддали, а до нього ще й нові черевики додали.

— Добре, — сказала поважно врадувана Нецкарка і стрілою полетіла до Нерівних.

Черевики Яць дістав і добре себе почував.

На неділю вінчання призначили. Яць був римо-католик. І треба йому було принести греко-катол. парохові посвідку виголошених заповідей. Без того не могло бути вінчання. Яць приніс. О. парох прочитав і заявив Нерівним, що не може молодих звінчати.

— Чому? чому? — питали.

— На посвідці написано, що заповіди виголошені, але Яць заявляє, що не хоче женитись, — сказав о. парох.

А Яць чекав з молодою, з дружками, старостами і гостями під церквою.

Почула це Нецкарка і запінилась. Взяла в свою надійну опіку Нерівних, взяла старостів, взяла і свах. Відійшли всі з нічим від церкви. Вхопили дома Яця, збили його на квасне яблучко, здерли нове вбрання і черевики тай дали йому волю.

Пішов Яць. Пішов і почув уперше в свому житті, що йому зробили кривду, відчув, що його понизили. Вийшов на поле, але воно його не радувало, кинув оком у простір, але нікуди його не тягнуло. Яць заплакав.

Три тижні мучився Яць. У селі всі казали, що на нього хтось уроки напустив. Бо такий сумний і такий прибитий і такий опущений він був. Ціле село казало, що з вінчання нічого не

Післявоєнний зріст злочинности.

Шведський часопис „Даґанс Ніґетер" заявся проблемою зросту злочинности після війни і засягнув інформацій поліційної влади в ріжних державах. Звідомлення з Берліна, Парижа, Льондону та з чотирьох скандинавських держав потвердили це явище вповні.

Хвиля злочинности в ріжних краях підносилася в ріжних часах, однак всюди роки 1920—1922 були найгірші. У скандинавських державах зросло після світової війни особливо непошанування поліційних приписів, що пояснюють введенням алькогольної заборони. Нарушування протиалькогольних приписів перейшло в нехтування закону також в інших ділянках. Чим гостріші проґібіційні закони, тим більше їх нарушувано. Стверджують це постепенно поліційні рапорти з Осльо, Штокгольму та Гельсінґсфорсу, де, як відомо, нарід збунтувався проти проґібіції й шляхом плебісциту зніс протиалькогольну заборону.

Найбільше обманств доконують у Відні, хоч теж інші столиці виказують під тим оглядом постійний поступ. Ситуація в Парижі і Берліні майже однакова.

Зріст злочинности в післявоєнних часах пояснюють всіляко. Розуміється, одною з причин є війна, опісля інфляція, девалюація, революція і т. д. Що ті чинники впливають на упадок моралі, свідчить 1923 р., коли в Німеччині розпочалася т. зв. кріза інтеліґенції. Тоді страшенно зросло число інтеліґентських злочинів. Люди з вищою освітою, з фаховим досвідом роблять поважну конкуренцію звичайним злочинцям, вкладаючи в свої вчинки вище знання, енерґію, товариські зносини. Шантаж стався язвою Берліна. Шантажисти є дуже палкі на моду. Вони на ній жирують і черпають з неї користи. Багато теж шантажів при акції допомоги безробітним, збірок на спортові товариства на підкладі нудистичного руху. Не лише часті шантажі й обманства матримоніяльні. Вірити не хочеться, що можна найти стільки жінок, які даються ловити обманцям на женячку! Річ природна, що серед злочинців переважають молоді люди.

На думку д-ра Шольца найбільшу вину за злочинність треба приписати фільмам. Це знаменита наука, як орґанізувати шайки, як ділитися добичею і т. д. Німецькі ґанґетери мають свої орґанізації, свої біржі праці, запомогові й похоронні каси. Похорон відбувається все в асисті духовного. І Берлін і Гельсінґсфорс є вогнищами напів конспіративних орґанізацій, що стараються зібрати якнайбільше людей — без вибору. Опісля ті люди кидаються на рентовніші заняття.

буде. Але від чого Нецкарка третього чоловіка оплакувала, а за четвертим оком кидала?! Вона всьому раду давала і тут її сприт не відмовив.

Яць уже був стратив надію на все. — Нецкарка була певна свого! Вона незамітно якось зблизилась до нього, заговорила, знов пожалувала.

— Щож ти за молодець, щож ти за женях? — казала. — І як тобі не сором і не жаль Настусю на сміх виставляти. Вонаж за тобою плаче, вонаж пропадає. І стиду боїться і людям на очі не показується.

Зворушився Яць від тої мови, аж прослезився і переказав Нецкаркою Настусі, щоби вона не плакала, бо він з нею таки ожениться.

Знов назначили вінчання. Яць приніс нову посвідку про виголошені заповіди, але вже без дописки про те, що він не хоче женитися. Радістю палали його очі. Світ відкривався перед Настусею.

Але вінчання не відбулось, бо Яць не постарався зі суду дозволу на вінчання. Йомуж щойно на 19-тий пішло.

Відійшов Яць з Настусею зпід церкви і пішов у понеділок до суду по дозвіл. Вечором мало бути вінчання, і знов не відбулось, бо Яцеві не стало одного золотого на стемпель. У вівторок Яць пішов уже з золотим до суду, але прийшов запізно. Суд був уже замкнений. А в середу Яць приніс посвідку про дозвіл і в середу Яця з Настусею звінчали.

Але тепер якось не був радий тому всьому. Він утомився всіми вінчальними переходами і вертав з церкви до дому понурий, сумовитий. Йому в очах все чорніло, навіть ясні очі Настусі не могли розвіяти його смутку. А може він відчував, що це пропала його воля, пропало його чарівне, усипляюче сонце, пропали пестощі вітрів серед поля?

Може?!

* * *

В три дні після вінчання Яця віддали Ґер'вді на двірського пастуха. Йому знов усміхнулось сонце, знов замайорився в уяві спокійний, безжурний сон, тим разом на леваді під тихою вербою.

Яць почуває себе добре.

Доля Бух...

Будова церкви на Клепарові.

Будова перед викінченням. — Чого ще бракує? — Апель до людей доброї волі!

Велике передмістя Львова Клепарів, що увійшло у склад „великого Львова" минулого року, будує церкву ще від 1920 року, бо дотеперішня мініятурна, хоч і прегарна деревляна церковця далеко не в силі заспокоїти потреб вірних. Нова церква св. Андрея, що її пляни виготовив проф. інж. Тимошенко, буде гарною стилевою будівлею на зразок київських церков і таким робом місто Львів збогатиться на ще одну цінну памятку нашого мистецтва.

Стан будови нової церкви тепер такий, що наше населення (до речі: на Клепарові воно складається майже з самої бідноти) довело її після 12-літніх важких зусиль до завершення мурів, верху і покриття цілої будівлі бляхою. Аби забезпечити стару церковцю, яка в цілости міститься в мурах нової, а також верх нової перед пожежою від грому, комітет будови придбав і заінсталював на церкві громозвід. До того, аби в новій церкві могли почати́ся богослуження, треба ще тільки придбати і вставити вікна, двері й підлогу та виправити наразі святилище (пресвитерію). Дошки на підлогу комітет має, виправу пресвитерії обіцюють зробити майже безплатно клепарівські мулярі-українці, отже лишаються тільки вікна і двері.

Комітет будови, що не тільки вичерпав усі свої засоби, але й задовжився на бляху і на хрести, припинив тимчасом усі роботи і не має абсолютно за що придбати таких конечних тепер вікон і дверей. Ніякі заклики до патріотичних і жертволюбивих мешканців Клепарова не поможуть, бо вони жертвами на свою церкву виснажені і так до краю, а до того між ними повно безробітних. Нема також великої надії на допомогу з львівського маґістрату, який на польські костели жертвує що-року десятки тисяч, а на будову церкви у Клепарові дав досі (за 12 літ!) усього 1.500 зол. і обіцяв виплатити ще 1.000 зол., тільки не знати, коли.

В таких відносинах не лишається комітетові нічого іншого, як ждати на кращі часи, бо і так мусить у першу чергу сплачувати зі щомісячних збірок довги. Тому горячі бажання всіх клепарівчан, аби з цьогорічним празником на св. Андрея почалися вже відправи у їх новій церкві, ледви чи здійсняться. А велика шкода, бо в такому разі можна би прегарну деревляну церковцю перенести з Клепарова на якесь інше передмістя Львова, яке не має своєї церкви, прим. до Сиґнівки, де вона моглаб ще довгі роки служити потребам тамошних гр.-кат. вірних.

Представивши отсей фактичний стан будови церкви на Клепарові, думаємо, що не зважаючи на тяжкі часи і загально відому скруту, наші компетентні церковні чинники знайдуть усеж таки якісь засоби, аби допомогти ту будову якнайскорше довершити. Таксамо думаємо, що й українські члени львівської міської ради знайдуть якийсь спосіб, аби добути з каси львівського маґістрату хоч кілька тисяч на клепарівську церкву. Хто з наших громадян і взагалі людей доброї волі бажав би й собі причинитися яким датком до будови, тому подаємо адресу голови комітету: *о. Володимир Яценків, Клепарів—Львів*, який всіх жертводавців втягає до пропамятної книги будови. Тільки спільними зусиллями всіх наших чинників, при відповідній підтримці широкого українського загалу, нова церква на Клепарові стане ще цього року виконувати своє завдання!

І. П.

По широкому світі.

— Параґвайський уряд повідомив Союз Народів, що хоче переказати справу болівійсько-параґвайського конфлікту арбітражові.

— Болівійський уряд у відповіді на заклик Союзу Народів зазначив, що Болівія не відмовляє мирових метод у розвязці конфлікту з Параґваєм.

— Генерала Ян-Ка-Ут засудив суд у Нанкіні на два і пів року вязниці за те, що покинув свою позицію підчас бою під Шанґаєм.

— Рапорт, який дістало японське міністерство маринарки, стверджує, що тисячка китайських партизанів почала острілювати місто Сун-Ін-Кен.

— В околиці Ціцікару виляла ріка Сунґарі на просторі 100 км.

ОСТАННІ ВІСТИ

СТРАЙК МІСЬКИХ СЛУЖБОВИКІВ У ЛЬВОВІ ТРЕВАЄ ДАЛІ.

Страйк міських службовиків у Львові покищо треває далі. Військові технічні відділи обсадили підприємства загального вжитку, як електрівню, ґазівню і заклади водотягів та виконують працю під проводом інжинірів і тому населення Львова має електрику, ґаз і воду. Військові сапери працюють теж при розкритих каналах на вул. 3. Мая, Городецькій і Личаківській.

Покищо відбуваються конференції представників маґістрату з провідниками страйкуючих. І так у четвер в год. 6.30 вечором відбулася конференція в інспектора праці, на якій не осягнено порозуміння. Друга конференція відбулася у воєвідстві, у якій брали участь заступник воєводи Дигдалевич, през. Львова Дроновський зі своїми заступниками, начальник відділу безпеки Соханський, гродський староста Клімуф і прок. окружного суду Хоровський, на якій вирішено вдержати лад і спокій у місті та продовжувати працю підприємств загального вжитку. Компетентні круги заявляють, що на випадок дальшого страйку трамваєвиків, буде оголошений конкурс на нових службовиків. На вулицях кружляють зміцнені відділи поліції. До сутичок зі страйкуючими не дійшло.

Гродське староство у Львові дозволило на постій при пл. Марійській автодорожкам, які за 1 зол. возитимуть людей на головний і личаківський двірець у Львові.

ІНФЛЯЦІЯ У ПОЛЬЩІ.

Польська преса повідомляє, що в урядових кругах ведуть покищо дискусію, аби збільшити банкноти в бігу. Інфляція має наступити щойно в половині вересня.

ДВА ПРИСУДИ СМЕРТИ У ЧОРТКОВІ.

У середу 3. серпня ц. р. станули перед наглим судом у Чорткові Гриць Дмитрук, літ 25 і Микола Слободян, літ 21, оба з Добрівлян, пов. Заліщики. Обох засуджено за злочин шпіонажі на основі статті 3. на кару смерти через повішення. Трибунал зложений з предсідника Кучкевича, суддів Ґонсьоровського і Цисаржа, рішив не предкладати засуджених президентові до помилування і тому оборонці звернулись телеграфічно до президента про помилування. На випадок відкинення прохання, присуд буде негайно виконаний.

НА ПЕРЕДОДНІ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ВІЙНИ У НІМЕЧЧИНІ.

БЕРЛІН, 4. 8. ПАТ. У четвер 4. липня ц. р. невідомі справники доконали у Мінхені низку бомбових атентатів на склепи, кидаючи бомби до середини склепів. На щастя ці бомби не вибухли. Невідомі справники підпалили теж стадіон ім. Данте і приют для соціялдемократичної молоді, де вибухло теж кілька бомб. Одночасно дійшло в Мінхені до вуличних боїв між комуністами і ґітлерівцями. Є кільканацять учасників тяжко ранених. У Майн дійшло до кріва́вої сутички між комуністами і стальгельмівцями, яка закінчилася тяжким зраненням стальгельмівця. Поліція арештувала 10 комуністів. У Берліні теж дійшло до крівавих сутичок у льокалях, де сходяться комуністи. Поліція арештувала двох купців зброєю, які продавали нелеґально 500 револьверів і 25.000 патронів. З приводу атентатів у Кеніґсберґу арештувала поліція 80 учасників, яких передано судові.

ДОМАГАННЯ ҐІТЛЄРІВЦІВ.

БЕРЛІН, 4. 8. ПАТ. По повороті з Мінхену провідник партії народніх соціялістів капітан Ґерінґ відбув наради з мін. закорд. справ Нойратом та подав умовини, на яких ґітлерівці годяться увійти до нового нім. кабінету. Офіціяльні переговори з ґітлерівцями будуть вестися щойно найближчого тижня. Ґітлер домагається для партії нар. соціялістів теки канцлера, мін. внутр. справ, праці і господарки. Одночасно ґітлерівці домагаються негайного розвязання комуністичної партії і передання штурмовим відділам ґітлерівців оборони перед нападами комуністів.

НАРАДИ НІМ. КАБІНЕТУ.

БЕРЛІН, 4. 8. ПАТ. Нім. кабінет під проводом міністра фон Ґайля ухвалив декрет, який передбачує строгі міри аж до кари смерти для учасників терористичної акції, якщо ця терористична акція не змаліє, декрет буде оголошений. У нарадах це брали участи канцлер фон Папен і міністр Шляйхер, які перебувають на відпустці поза Берліном.

Відложення виплат для рільництва.

В найближчих днях має появитися розпорядок през. Мосціцького про полекші в платниках трудноших рільників. Розпорядок передбачує, що відложення виплат може дістати рільний господар, який має достаточний маєток до цілковитого заспокоєння всіх своїх вірителів і тільки наслідком вимкових і від нього незалежних обставин припинив хвилево виплати. Таке внесення може зголосити довжник або його віритель, а рішатиме приналежний гродський або окружний суд. На випадок потреби суд може засягнути перед розправою опінії в рільничій організації про господарський стан довжника.

Річ природна, що все те полекша тільки для дідичів, бо невиплатністю малоземельного селянства ніхто не журиться.

—o—

З організаційного руху.

ВІЧЕ В РІЧИЦІ.

Дня 7. липня ц. р. відбулося в год. 7-ій веч. в Річиці віче під відкритим небом. Приявних на вічу понад 1000 осіб з таких сіл: Тарношин, Річиця, Ульвівок, Губинок і Дениска. Віче відкрив в імені П. Н. К. в Угнові Володимир Бас. Вибрано президію віча на чолі з місцевим парохом о. Чеховичем. Секретарював Степан Сомик з Рави Руської. Реферат про справи господарські, політичні й організаційні виголосив посол Кохан. Після реферату виявзалася дискусія на тему сельробівства, яке в тій громаді має кількох прихильників. О. Чехович і Володимир Бас говорили про підложе, на якому виросло сельробівство в Річиці і про шкоди, які воно приносить. Сельробівський рух в Річиці, як виявилося, виріс на особистому тлі. Нині сельробівський провідник у селі, а заразом командант „стражи пожарней", є пострахом спокійних односельчан. Біля себе згуртував він компанію, яка при кожній нагоді терором старається здобути для себе послух. Навіть у часі самого віча старався цей панок-сельроб і командант „стражи" внести замішання, але це йому не вдалося завдяки гідній поставі всіх присутніх. При кінці посол Кохан відповідав на різні запити і завізвав усіх до згоди і співпраці. Ухвалено одноголосно ті самі резолюції, що в Корчмині. Відспіванням національного гимну закінчилося віче в год. 8.20 веч.

НАРАДА В УГНОВІ.

Заходами Президії П. Н. К. в Угнові скликано на день 5-го липня ц. р. нараду в справах організаційних і громадської самоуправи до Угнова. Нараду відкрив Володимир Бас, головою вибрано о. Трешневського, секретарювала Гена Шульганівна. Про значіння організації говорив посол Кохан, підчеркуючи особливо як передумовину успіху організаційних зусиль здоровля підставових клітинок на долах. Реферат посла Кохана доповнили д-р Петришин, Володимир Бас і о. Трешневський, які порушували справу самоуправи на терені міста Угнова. Голова Українського Клюбу радних міста Угнова інж. Дорожинський здав громадянам звіт з праці клюбу в громадській раді та вказав на всі актуальні справи, якими цей клюб займається і хоче їх розвязати. Між іншим вийшло, що один з членів нашого клюбу радних Мазикевич зломив клюбову солідарність і веде роботу в некористь українського населення Угнова, за що Український Клюб виключив його зі своїх членів. Над рефератами виявзалася цікава дискусія, в якій забирали слово присутні міщани, головно в громадських справах. Пізно в ночі, бо в год. 11.15. закінчено цю ділову нараду відспіванням національного гимну.

—o—

НОВИНКИ

— **Прогулька до Кривчиць біля Львова.** Недавно помістили ми були замітку про занепад життя на полі народнім та церковнім у підльвівських Кривчицях. З приємністю довідуємося, що згадані відносини поволи наладжуються та кращають. Заходом о. Харини зі Знесіння та гуртка щирих людей відбудеться в Кривчицях найближчої неділі 7. ц. м. у храмовий день місцевої церкви св. прор. Ілії. В 10. год. передпол. буде торжественне Богослуження на майдані біля церкви при участи запрошеного духовенства та відомого хору радн. Купчинського зі Львова. Дуже бажано, аби в цьому святі взяли участь також якнайширші круги львовян, особливо з інтелігенції. Від трамваєвої стації при Личаківському двірці до церкви у Кривчицях (просто попри церкву оо. Студитів) всього чверть години дороги.

— **Вечорі арт. Сороки.** Як ми вже заповідали, виїхав наш відомий артист Петро Сорока в подорожу по галицькій провінції. Перші виступи його у вечорах сатири, гумору і сміху заповіджені в Бібрці, Черчі, Ходорові, Рогатині, Бережанах, Козовій і Тернополі. Сподіємося, що українське громадянство буде на вечорах Сороки бавитися так добре, як бавилися львовяни у його „Цвіркуні".

— **Потрібний учитель.** Довідуємося, що державна 7-клясова школа ім. Шашкевича у Львові з українською мовою навчання потрібує учителя, який крім звичайної кваліфікації вмів би вести хор. Подання слід вносити до шкільної кураторії у Львові й одночасно повідомити про це українських членів міської шкільної ради, доказуючи свою спеціяльну кваліфікацію.

— **У новім домі „Учительської Громади" в Ямнім** є ще кілька кімнат до винайму на серпень. Ціна кімнати 60 зол. за місяць. Пятиразовий харч денно 3 зол., для дітей — половина. Зголошуватися на адресу: Проф. Микола Лепкий, Ямне коло Яремча.

— **Новий костел.** У Моршині біля Стрия відбулося на днях посвячення лат. костела. Посвятив цей костел сам архіеп. Твардовський у приявї духовенства, представників властей і численних літників.

— **Не треба буде кваліфікаційних свідоцтв.** З днем 7. серпня обовязує розпорядок міністра внутрішніх справ, що зносить кваліфікаційні свідоцтва, потрібні в Польщі до виробдювання заграничних пашпортів.

— **За зневаження урядової особи.** Перед апеляційним судом у Варшаві станув Станислав Марон, засуджений в першій інстанції на 4 роки тяжкої вязниці за те, що підчас відчитування присуду в іншій його справі вхопив зі стола судді тяжкий металевий хрест і кинув на прокуратора Цибульського. Апеляційний суд рішив, що наміру вбивства не стверджено й уневажнивши попередній присуд, засудив Марона на 2 роки вязниці за чинне зневаження урядової особи та урядового місця.

— **Арештування комуністів.** В Дрогобичі арештували з приводу комуністичного „противоенного" дня 25 осіб, з яких 13 випущено незабаром на волю, а 12 відставили до слідчої вязниці в Самборі.

— **Скорочення військової служби.** Зачувати, що міністерство військових справ приготовляє проект скорочення часу військової служби. На основі цього проекту служба при піхоті тревала би тільки 15 місяців, при інших родах зброї як досі.

— **Розвязаний фестин.** В Пукові пов. Рогатин уладжено минулої неділі заходом читальні „Просвіти" і кружка Сільського Господаря великий районовий фестин, на який прибуло багато громадян з околиці. При кінці фестину зачалося „свято жнив". Попереду їхав їздець у козацькому строю, за ним 30 косарів, опісля віз, на якому їхав господар з родиною, другий віз з плугом, а за ним женці. Похід зі співом переїхав цілу площу і станув перед входовою брамою. Тут господар з воза витав хлібом та сіллю женців і промовив до них. За цю промову поліція розвязала фестин і арештувала студента Петра Онуфрика, що грав ролю господаря. Арештованого придержали два дні на постерунку в Жовчеві, опісля відставили до Рогатина.

— **Пожежі.** В Новім Дикові пов. Любачів згоріло в ночі на 3. ц. м. 35 господарських будинків і 20 мешкальних домів. Шкоду обчисляють на 50 тис. зол. — В Болехові згоріла хата Хаї Вайсберг. Вогонь перекинувся на сусідні будинки і знищив їх до тла. Шкода 37.000 зол. — В Ходорові згоріли 4 хати і кілька стоділ вартости 25 тис. зол. — В Кристинополі пов. Сокаль згорів тартак Зільбера. Шкода величезна.

— **Повісився на драбині.** На подвірю дорогового відділу при залізничій стації в Стрию повісився на драбині 60-літний возьний Олександер Забронний. Причиною самогубства були невідрадне матеріяльне положення і родинні невзгодини.

— **Човном довкола Европи.** До Констанци в Румунії прибув вітрильний човен з Борислава, що 12. липня ц. р. вирушив Прутом зі Снятина на Дунай і Чорне Море. Є це учні бориславської гімназії, Данилевич, Махницький і Падовський з професором Яном Хоцеєм. З Констанци мають поплисти довкола Европи до Гдині.

— **Хто стріляв?** В Розвадові біля Стрия хтось стрілив кілька разів крізь вікно до Антона Шохи і Михайла Луцика, ранячи їх тяжко. Обох у грізному стані перевезли до стрийського шпиталю.

— **Хто згинув?** На залізничому шляху біля Зимної Води під Львовом найшли розшматоване тіло якоїсь людини. Відтята голова скотилася з насипу до рова, одна нога лежала кілька метрів дальше, а другу ногу тягла машина ще зі сто метрів. При вбитому найшли залізничі білети, з яких виходить, що він виїхав 31 м. м. з Кремянця до Дубна, а 1. ц. м. з Дубна до Львова. Вбраний був у чорний одяг, волосся темне і міг мати 25 літ.

— **Пятьох бандитів зрабувало 8 зол.** На дорозі коло Малехова під Львовом пятьох бандитів, озброєних револьверами, окружило Івана Маслюка і зрабували весь його маєток у квоті 8 зол.

— **Смерть у Дністрі.** В Заліщиках утонув, купаючись у Дністрі, горальник Ізля Монас. Після двох годин його добули сіттями з води.

— **Повіт засипаний громами.** Над луківським повітом перетягнула страшна громовиця. В селі Вулька Заставська грім ударив у стодолу й убив селянина Антона Косця. В Гронаївці грім ударив в осьмеро дітей, з яких одно згинуло на місці а семеро тяжко поразило. На дорозі до села Здари грім убив 18-літну дівчину. В Кунвах грім ударив у стирту збіжа, при якій працювало 7 робітників. Два з них згинуло, а решту поразило. Страшна буря зі зливою наробила великої шкоди в садах.

— **Зловили вломників.** Поліція арештувала відомих злодіїв Францішка Падушака і Яна Айхельбергера, що обікрали перед кількома днями цукорню п. Стецькова у Львові.

— **За крадіж ліхтарки.** Перед карним судом у Львові станув Мирон Збожний, 28-літний заробник із Сокаля. В грудні м. р. він украв електричну ліхтарку на шкоду Магди Дидон з револьвером в руці. Признався до вини і боронився сам. Його засудили на півтора року вязниці, загостреної темницею.

— **Міжнародня виставка преси в Кошицях.** Заходами філії Синдикату журналістів у Кошицях і філії Чеськословацького Союзу друкарів відбудеться в Кошицях від 21. серпня до 11. вересня ц. р. вистава сучасної світової преси. У виставі бере участь 50 держав. Відвідувачі вистави користають із 33-відсоткової залізничої знижки.

— **Кораблем з Київа до Одеси.** Внаслідок збудування величезної греблі „Дніпрельстану" між Дніпропетровським і Запоріжжям на Україні стала доступною для кораблів і ця частина Дніпра. Тому, що гребля „Дніпрельстану" піднесла рівень води Дніпра на 37 метрів, парові кораблі (максимальної поемности 18 тисяч тон), що пливуть з Київа, перепливають на „Дніпрельстані" через низку шлюз і пливуть дальше до устя Дніпра, а звідти до одеської пристані.

— **Новий лікарський термометр.** В славній на весь світ клініці одного з найліпших лікарів світа Уіліема Джемса Майо, що підчас війни був головним інспектором американської військово-медичної служби, в місті Рочестер стейту Міннесота Зєдинених Держав Півн. Америки сконструували і випробували новий лікарський термометр. Є це звичайненька собі термічна ланка (себто прилад, що викликує електричну струю внаслідок огріття), якою можна змірити температуру протягом 10 секунд з докладністю одної десятої ступня і то в довільних місцях тіла. Цей термометр можна приложити всюди; при помочі його і відповідної сонди можемо змірити навіть температуру течей, що є в організмі. Надається він спеціяльно до розпізнавання зараздивих недуг та до вислідження запальних огнищ.

— **Музей Наукового Товариства ім. Шевченка** у Львові, вул. Чарнецького 24, мав у місяці червні ц. р. 50 каталоґових чисел приросту до ч. 23.000 включно. В поодиноких відділах прибуло предметів: археольоґія 26, побутова старина 1, етноґрафія 9, церковна старина 1, історичні памятки 1, репродукції 12, видівки 691, альбоми репродукцій 4, фотографії 570, монети 297, банкноти 218, медалі 10, відзнаки-жетони 5, печатка 1, фотокліші 13, цинкові кліші 2. Жертводавцями були пп.: Береза Я., проф. Вітошинський Я., Герасимовичева Л., Глушевський Ю., інж. Галущинський Б., Завалови Р., Ільницький М., інж. Корнелля А., Костюк П., д-р Левицький В., радн. Лучаківський Т., Мотлюк С., Муанкова Я., Мороз, Муц Д., о. Пик А., о. Пісецький І., д-р Паньківський К., дир. Скрипка М., Скубова М., ред. Таранько М., Танчаковський Ю., проф. Фотинюк Т., Цинкаловський О., проф. Шендрик І., д-р Шухевич С., Щербанюк Я. Управа Музею складає їм за це щиру подяку. — *Управа Музею НТШ.*

— **Грім спалив 70 овець.** В часі бурі коло місцевости Жербі в Італії один пастух зігнав під дерево 70 овець, щоби схоронити їх перед дощем. Однак у дерево вдарив грім і спалив всі вівці. Пастух вийшов на диво цілий з катастрофи.

— **Зі страху перед мачухою.** Йосиф Яхів, господар у Передмістю пов. Тернопіль, рішив оженитися вдруге. Це дуже не подобалося його 12-літному синові Михасеві, який загрозив, що як батько ожениться, він відбере собі життя. Однак батько на це не зважав і найближчої неділі мало відбутися весілля. Тимчасом Михась добув гранату, яку найшов з часів війни, і спричинив експльозію, думаючи, що напевно згине. Ґраната вибухла, але тільки його покалічила. Тяжко раненого відставили до тернопільського шпиталю.

— **Масова екзекуція в Перу.** Як повідомляє урядовий комунікат, в Перу розстріляли 44 комуністів, що брали участь у заворушеннях у місцевості Трухільо.

— **Катастрофальна спека.** З краю повідомляють, що спека, яка тревае від довшого часу, загрожує сильно кукурудзі, бараболі і іншим землеплодам. Навіть садовина заповідається слабо.

— **Грім ударив у військо.** На полях коло Повірська пов. Ковель заскочила буря з громами військо в часі вправ. Грім ударив у відділ вояків і чотирьох убив на місці, а інших тяжко поразив. Їх відставили до шпиталю в Холмі, але двох по дорозі померло.

— **Дрібні вісти.** На Левандівці біля Львова 28-літній муляр Дзяд убив ножем кольпортера газет Оржеховського, посперечавшись в його мешканні за дівчину. — Коло Борщович під Львовом згоріло 13 копиць сіна, запалившись від іскри з паровозу. — Прокуратура окружного суду в Соснівці зажадала від сойму видачі комуністичного посла Рошка за промову, виголошену до робітників. — В Єзуїтському городі у Львові отроїлася 20-літна Регіна Ганзель з причини заведеної любови.

— **Скритовбивство.** На полі коло Ямниці пов. Станиславів хтось стрілив двічі до 28-літного господаря Дмитра Іваночка, що віз збіже. Поцілений в голову та в рот Іваночко перевернувся на снопи і держачи в руках поводи, приїхав мертвий до дому. Поліція глядає за скритовбивцем.

— **Поправка.** У статті „Фронтом до моря“, поміщеній у вчорашньому числі „Діла“, пропущено в другій шпальті у 9-му рядку згори два слова. Справлене речення має виглядати так: „хто побував у Данцігу та у широко закроєній ревізіоністичній акції“.

Їдьмо на Маківку!

Комунікат Т-ва Охорони Военних Могил.

Товариство Охорони Военних Могил у Львові організує — як і в попередніх роках — поїздку львівських учасників заупокійної відправи по поляглих Українських Січових Стрільцях на горі Маківці. Цьогорічна відправа получена з посвяченням металевої таблиці, призначеної для церкви в Тухлі, що її виконано на основі проекту і під доглядом арт.-різьбаря С. Литвиненка.

Відізд з головного двірця у Львові в суботу 6. серпня в год. 17.15 через Стрий до Тухлі; поворот до Львова в неділю в год. 22.55. Залізничий білет (25 проц. знижка в обі сторони) коштує зол. 13.80. Готівку можна вплачувати тільки в ліквідатурі Земельного Банку Гіпотечного, Словацького 14, в пятницю до год. 2-ої і в суботу до год. 12-ої. Нічліги для приїзших приготовлені.

Поминальні відправи на горі Маківці, знані зі своєї величавости внаслідок великого пієтизму місцевого духовенства і громадянства до залишеного цвинтарика 34-ьох поляглих, стягають рік-річно кількатисячну масу учасників майже з цілого краю. Сподіємося, що в цьому році ті поминки будуть не менше величаві, як минулими роками.

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Йосифа з Дутків Коренцева, вдова по бл. п. Василю, заслуженім педагогу й управителю школи у Стрию, получилася з Богоматірю Марією, яку так горячо любила й почитала, у Стрию дня 26. липня. Похорони відбулися дня 28. липня 1932 р. Покійниця була найліпшою матірю, бабунею, опікункою убогих, найвірнішою донькою церкви й народу. Своє життя повне труду, самовідречення, пожертвування і турбот перевела у безнастанній праці і молитві, без думки про радість життя, а все про щастя інших, передовсім своїх найближчих. Тож нехай осягне вічне щастя, на яке собі цілим життям заслужила. В. Їй П.!

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз“ платив кооперативам дня 4.VIII. 1932 за масло експортове та десерове пріма 2·60 зол., за літру молока 19—20 сот., літру сметани 0·90 зол., сир неперь 3·40—3·60 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Вечір сатири, гумору та сміху арт. П. Сороки.

Пятниця 5. VIII. Черче.
Субота 6. VIII. Ходорів.
Неділя 7. VIII. Рогатин.
Понеділок 8. VIII. Бережани.
Вівторок 9. VIII. Козова.
Четвер 11. VIII. Тернопіль.
Дальша тура буде подана.

Кіна.

АПОЛЬО: „Погорда смертю“ і „Подорож довкола світа“.
КАСІНО: „Дорога велитнів“.
КОПЕРНИК: „На заході не було так зле“ і „Спізнений романс“.
АТЛЯНТІК (давніше Лев) нечинне.
МАРУСЕНЬКА: „На заході не було так зле“ і „Спізнений романс“.
МІРАЖ: „Бастер Кітон проти Чарлі Чаплина“.
ОАЗА: „Велика гра“.
ПАН: „Розкішна дівчина“ і „Майбутність та життя жінки“.
ПАЛЯС: „Містірі“.
ПАСАЖ: „Червона помста“.
ПРОМІНЬ: „Романс кадета“.
СОНЦЕ: Через ферії нечинне.
СТИЛЕВЕ: „Жінка, що не забуде тебе ніколи“ і „Летун“.
УТІХА: „Кривава помста“.
ХІМЕРА: „Табу“.

Закордонне радіо.

Субота, 6. серпня 1932

Ляйпціг (259,3) 17.00 Марші і вальси, **Мілано** (331,4) 22.00 Танкова музика, **Штрасбург** (345,2) 19.45, Концерт, **Штутгарт** (360,6) 13.30 Популярний концерт, **Букарешт** (394,2) 19.40 Опера, **Білгород** (430,4) 21.40 Скрипці, **Стокгольм** (435,4) 16.00 Популярна музика, **Рим** (441,2) 20.45 Опера, **Прага** (488,6) 19.00 Популярна музика, **Брюсель** (509,3) 21.00 Симфонічний концерт, **Відень** (517,2) 16.45 Танкова музика, 18.40 Дует, **Рига** (525,4) 19.30 Симфонічний концерт, **Мінхен** (532,9) 14.25 Комічна опера, **Будапешт** (550,5) 22.45 Циганська музика, **Харків** (937,5) 15.15, 18.30, 20.00, 20.30, 24.00 Концерт, 16.10 Музика, **Ленінград** (1000) 20.00 Оперова музика, **Париж** (1724,1) 12.00, 19.00, 22.30 Грам. плити, 20.45 Пісні.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Субота, 6. серпня 1932.

11.58 Час, 12.10 Пресові вісти, 12.20, 12.45, 15.10, 16.05 Грам. плити, 12.40 Метеор. комунікат, 15.00 Господ. комунікат, 15.30, 16.40, 20.00, 21.50 Трансмісія з Варшави, 16.30 Радіо дітям, 19.00 Фортепян, 19.15 Всячина, 19.30 Програма на слідуючий день, 19.35 Пресовий комунікат, 19.45 Програмова скринка, 21.20 Слуховище, 22.50 Трансмісія з Кракова, 22.55 Радіокабарет.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Зїзд абітурієнток з 1927 року Українського Семинара в Стрию, відбудеться 17-го серпня ц. р. Ближчі інформації про зїзд подає: Евстахія Гупаловська, Стрий, вул. Трибунальська ч. 11. 159 1—1

Подаємо до відома п. Володимира Зазулика, студ. політехніки у Варшаві, що дня 12. червня ц. р. вислали ми поручениим листом описаний нами односторонній протокол на адресу, подану Вашими пп. заступниками. Почта не могла доручити листа на згадану адресу, як рівнож на політехніці, хоч у тому часі Ви ще перебували у Варшаві. Пошукування адреси в адресовім бюрі і допит у одного з Ваших пп. заступників не дали результату. Просимо подати під адресою: Варшава, Мокотовська 7 м. 7 для Е. Перхоровича, адресу, на яку слід вислати Вам цей протокол. — Заступники п. М. Маслова: Евген Перхорович, Володимир Мазуркевич. Варшава, 30. липня 1932. 1-1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ВИПРОДАЖА посезонова останніх моделів: плащів, суконь, костюмів та ін. найкращої якости по дуже низьких цінах. Магазин конфекції: **Яків Позамент,** Львів, вул. Академічна 2 (Готель Жоржа). 141 2—6

ВІД 1. ВЕРЕСНЯ п. р. пошукую станції при ліпшій рідні для учениці народних шкіл в околиці школи Шашкевича у Львові. Зголошення з умовинами до Адміністрації „Діла“ під „Управитель школи“ до дня 15. серпня ц. р. 155 1—3

АБСОЛЬВЕНТКА учит. семинара шукає лекції, найрадше в священичім домі. Зголошення: Редакція „Діла“ під „Учителька“. 158 1—3

ЗГУБЛЕНУ книжечку Каси Хорих м. Львова на назвище Григорій Ковч, Ленартовича 11 б, уважати неважною. 1-1

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Вже появилися друком

ПОХОРОННІ ПРОПОВІДИ

о. Теодора **Богачевського,** пароха Голиня. — Дістати їх можна у всіх українських книгарнях у Львові, Перемишлі, Станиславові та Тернополі. Спішитися з замовленнями, бо наклад невеликий.—
Ціна примірника 4 зол. 1—4

Подяка.

Щиру подяку складаємо Всім, що несли нам слова розради в часі безмежного горя, яке так нежданно забрало нам нашу Найдорожчу Незабутню Жінку, Маму й Бабуню Евгенію, якої ціле життя було одним невпинним трудом для дітей, яка була Душею і Сонцем нашого, тепер пусткою й несказаним смутком напоеного дому.

Зокрема дякуємо о. пралатові Ковальському, оо. крилошанам Туркевичеві, Малому, Яросевичеві, Василіву й Дзедзикові за відпровадження Найдорожчих Тлінних Останків у могилу, як також Усім, що віддали Покійній останню прислугу.

Д-р Володимир Вергановський, Марія, Олена, Ярослав, Дарія, Софія, Іванна Вергановські, Анна, Осип і Тетяна Голинські.

ПІДЛЮТЕ

ЖИВЕЦЬ І КУПЕЛЕВЕ ЗАВЕДЕННЯ в ҐОРҐАНАХ над Лімницею, в чудовій, лісистій околиці, 700 м. понад рівень моря. Мінеральні питні води і сірчані купелі. Електричне освітлення і водопровід. **ВКАЗАННЯ:** хороби органів кровобігу, дихальних органів (з виїмком туберкульози), органів травлення, печінки, жовчевих і мочевих доріг, крови, суглобів, мязів і кісток, хороби обміну речовин, стани виснаження з надмірної праці, виздоровці після перебутих хороб.

Тепер найкращий сезон. Залізнича стація **Брошнів** на лінії Стрий-Станиславів, а звідти на замовлення автом живця на місце. У Брошневі ждальні кімнати. Ближчі інформації та зголошення приймає: **Заведення Підлюте, п. Перегінсько.** 153 1—3

Оголошуйтеся в укр. щоденнику „Діло“!

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок 10.